

A szöveg legnagyobb részét kettősök teszik ki, ami hatásos felvezetés a nagyjelenethez: a halotti torhoz, amikor is Luzsin lopással vádolja meg Szonyát. (Palacsinta kerül a három, vendégváró asztalra, s a rendező nem áll ellen a csábításnak: palacsintadobálásig fajulnak a viharos események.)

Különösen erőteljesek Szonya és Raszkolnyikov kettősei, s ez egyáltalán nem meglepő, minthogy mindkét szerep megformálója ideális a feladatra. Fodor Annamária Szonyája halovány arcú, kócos vörös lány – remek az a csupa ránc, csupa gyűrődés ruha, amit Balla Ildikó az első jelenetben ad rá –, aki fátyolos tekintetével, kedves hangjával, ígéző tisztaságával egy hadsereget is lefegyverezne. Szonya hitellessége megkérdőjelezhetetlen, a színész nő alakítása pedig a maga végletes egyszerűségében tökéletes. Kovács Krisztián Raszkolnyikovjáról az alapvető benyomásunkat az adja, ahogy kezét-lábát szelesen dobálva többször körbeviharzik a játéktér körül. Egy sovány, izgága fiatalember, akit beszippant az emberi szenvedés, s a nála is szerencsétlenebbnél keresi és találja meg a megértést, a megbocsátást és talán végül a lelki nyugalmat is.

Színes, gazdag és élvezetes a többi szereplő alkotta emberi tabló is. Tordai Teri veszekedős háziasszonya a cselekményben betöltött funkcióján túl bepillantást enged egy idegenbe szakadt, magányos nő szintén

elrettentő sorsába. Nem hiányzik belőle némi nagyon üzletszerűtlen részvét sem. Huszár Zsolt jelesül adja Lebezjatnyikov tömör elvszerűségén átütő emberségét, amelyet valószínűleg bármikor kész fordulalmian megtagadni. Huszár borzas, szakállas, foltos ruhás, kezében könyvvel közlekedő demokratája alighanem a legdosztojevskijbb figurája az előadásnak. Végül pedig igen elegáns, feszes és karakteres Almási Sándor Luzsinja. Aljas és sokra hivatott ember. Neki áll a zászló. A többiek teljességgel reménytelenek, legyenek akár gyilkosok vagy áldozatok, bűnösök vagy ártatlanok.

SZONYA (Új Színház)

Dosztojevskij Bűn és bűnhődés című regénye nyomán a szöveggönyvet írta: Hársing Hilda. **Az eredeti művet fordította:** Görög Imre és G. Beke Margit. **Díszlet:** Zeke Edit. **Jelmez:** Balla Ildikó. **Rendező:** Szabó Máté.

Szereplők: Fodor Annamária, Almási Sándor, Huszár Zsolt, Kovács Krisztián, Papp Zoltán, Pokorny Lia, Tordai Teri, Horváth Laura/Karnics Krisztina, Mezősi Mika/Horváth Joci, Liptai Dorottya/Bajkó-Köves Gréti/Nagy Nesika.

Szántó Judit

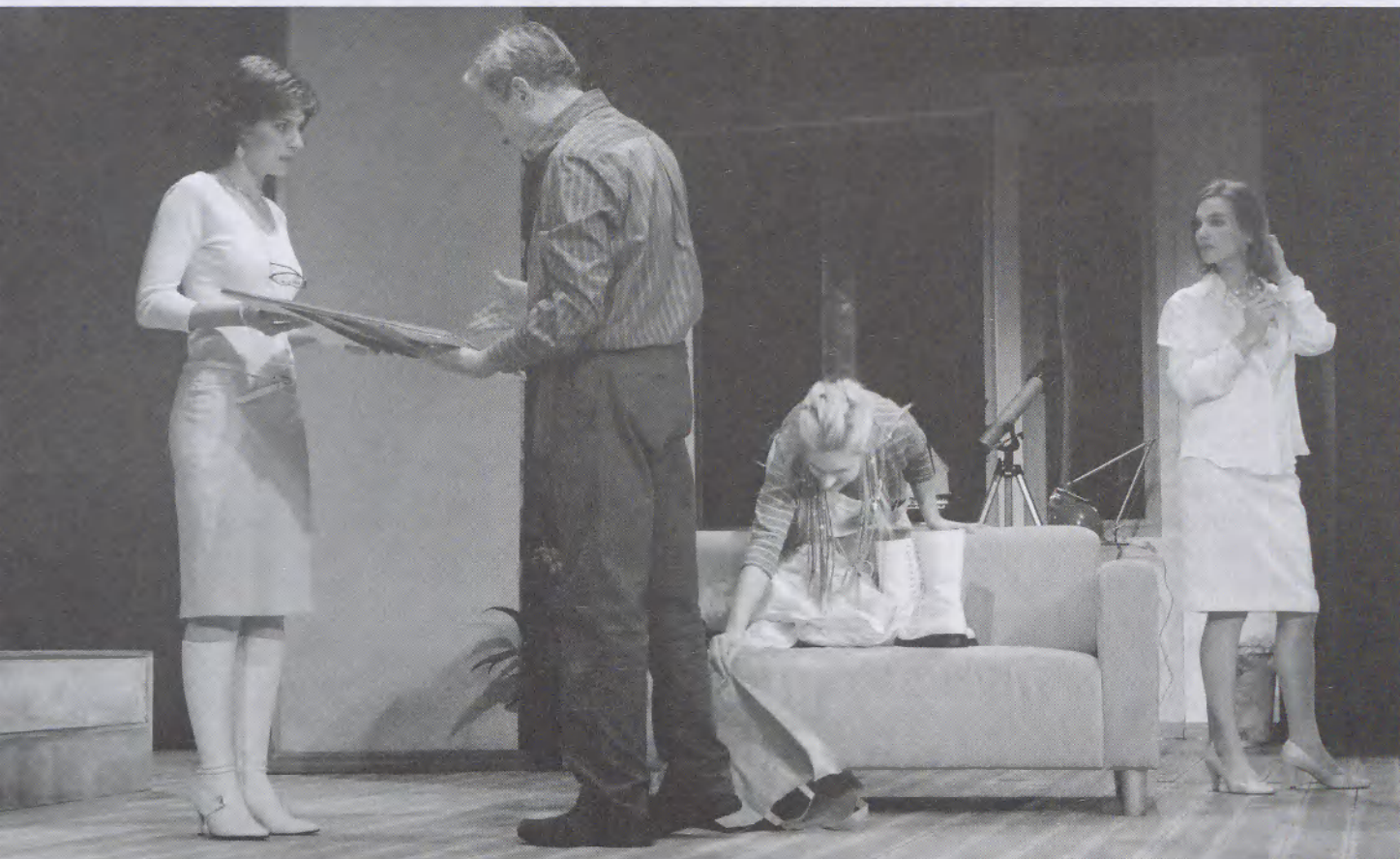
Lakályos légvár

HENRIK IBSEN: SOLNESS ÉPÍTŐMESTER

Csak az a vég, csak azt tudnám feledni... No meg a kezdetet. Amikor is a szexis, sőt Hildénél jóval ingerlőbb Kaja (Szávai Viktória; „vézna lány, betegesnek látszik” – így a szerző) idomait merészen kirajzoló ezüst miniszoknyában érzi kettőst lejt azzal a Ragnarral, akit már rég nem szeret; örülnék, ha Kiss Csaba legalább utólag megsúgná, mit kéne itt gondolnom. És essünk túl a groteszk befejezésen, amikor Solness (Bálint András) pókként kapaszkodik felfelé egy neccen, majd úgy marad. Metaforikus kóda egy amúgy ízig-vérig lélektani realista előadáshoz, amihez Kiss Csaba nagyon ért, és most is igen szépen bonyolít, finom mozgásokkal, szellemes ötletekkel. Telitalálat például Solnessné megkoncipiálása a gyerekkorba regrediáló, sugárzóan édes és ártatlan mosolyú, suhanó léptű, csupa törtféhérbe öltözött idegromcsként, és Kovács Adél gyönyörűen hozza. A tékozló fiúként anyaszínházába megtért Csankó Zoltán is meggyőző mint sürgő-forgó, fon-

toskodó, valójában teljesen közömbös, betegek iránt csak a pletyka szintjén érdeklődő Herdal doktor. Keres Emil (Knut Brovik) a tehetetlen, fogcsikorgatva megalázkodó sértettség szikár felkiáltójele, Ragnar-ként Adorjáni Bálint eleinte, talán titokzatosság címen, nem sokat mutat, de a bokrétaünnepség előtti keserű kitörését emlékezetesen oldja meg.

A szublimált értelemben köznapi, érthető vagy megfeythető figurákkal tehát nincs semmi baj. Zeke Edit szép, szellemes és szuggesztív jelmezeiben egytől egyig élnek. Mi több: az öregedéstől és a fiatalok konkurenciájától hisztérikusan rettegő, a másokhoz való könyörtelenségig süllyedő Solness építőmester, címszereplő és hős is tökéletesen hiteles Bálint András finoman árnyalt, a színész pasztellebb, érzékenyebb, mollabb alkatahoz csiszolt felfogásában (természetesen robusztusabb, elemibb erejű Solnessek is elképzelhetők). Egészen a Hilde Wangellal való találkozásig. És itt az ősbűnt Ibsen követi el.

KONCZ ZSUZSA FELVÉTELE

Szávai Viktória (Kaja Fosli), Bálint András (Halvard Solness),
Marjai Virág (Hilde Wangel) és Kováts Adél (Aline Solness)

Az ibseni „szimbólemek” többnyire, nagyon helyesen, tárgyak: leégett menhely, fehér paripák, vadkacsa, fertőzött vízű fürdő. Motozhatnak a szereplők tudatában és tudatalattijában, de azok ettől még átélhető színpadi karakterek maradnak. A *Solness építőmester* kivétel: itt a szimbólum, mármint az ifjúságé, egy ember, egy nő, a színmű hősnője. (Bár van itt hagyományos, tárgyi szimbólum is, mindjárt kettő: a leégett régi meg az épülő új ház.) Ezért van Hilde Wangel a legképtelenebbül ellentmondásos, egyetlen alakításban ki sem fejezhető vonásokból összegyúrva: hogy egyszerre lehessen szimbólum és szerep-alak. Hogy milyen is? Szeles, meggondolatlan, becsvágyó, nagyra törő, makacs, romantikus, idősebbek számára nosztalgikusan vonzó mint az ifjúság; erős-zakos, rombolni termett, hízelgő és hazug, egzaltált, impulzív, perverz, mániákus, démoni és érzékeny izgatónak mint karakter. „Tűrelmetlenül”, „félíg komolyan, félíg nevetve”, „mosolyra nyíló szájjal”, „feszülten”, „fürkészőn”, „tétován”, „buzgón”, „óvatosan”, „meghatározhatatlan kifejezéssel”, „élénken”, „haragosan”, „bensőségesen”, „remegő szájjal”, „félíg komolyan, félíg ingerkedve”, „fátyolozott pillantással”, „szenvédélyesen”, „keményen” stb. – íme Ibsen Hildének szóló szerzői utasításai a második felvonás Solness–Hilde nagyjelenetében (nem is az összes). És Solness az ibseni elképzelés szerint egyszerre hódol be az ifjúságnak és magának a megfoghatatlan Hilde Wangelnek, aki elhiteti vele, hogy ha felmászik a magasba, méltóvá válhat az ifjúsághoz, és együtt építhetnek maguknak lakhatót, intim légvárat.

Sohase mondd, hogy soha – nem állítom, hogy nincs vagy nem létezhet olyan fiatal színésznő, aki ezt a mesterséges konglomerátumot fél lábbal a realitás, fél lábbal a képzeletszerűség, a szimbolika terepén ne tudná eljátszani; ez jelenlét és szuggesztivitás kérdése, és Hámori Gabriella vagy a Krétakör kvietáltjai talán képesek lennének rá. Kiss Csaba a realitás szintjén értelmezte az egymást követő játék- és jellemmozzanokat, és Marjai Virág szorgalmasan, néha telítettebben, néha fakóbban, sorra el is játssza őket; ebből azonban nem kerekedik ki az ibseni Hilde Wangel, s mi több, Bálint András se mindig tudja, hogy most éppen mihez viszonyuljon. Ezért játszik sokkal markánsabban, amikor a többi szereplővel és nem utolsósorban a maga „ősbűnével” kerül relációba. Zaklatott kettőse Kováts Adéllal például szépségesen szép.

Tiszteletre méltó, sikerült mozzanatokban bővelkedő, mégsem teljesen autentikus előadás; talán merészebben, távlatosabban kellene korrigálni Ibsent. Szöveg már van: a skandinávokkal való lelki rokonságában verhetetlen Kúnos Lászlóé.

HENRIK IBSEN: SOLNESS ÉPÍTŐMESTER (Radnóti Színház)

Fordította: Kúnos László. **Dramaturg:** Kovács Krisztina. **Díszlet-jelmez:** Zeke Edit. **A rendező munkatársa:** Őri Rózsa. **Rendező:** Kiss Csaba. **Szereplők:** Bálint András, Kováts Adél, Csankó Zoltán, Keres Emil, Adorjáni Bálint, Szávai Viktória, Marjai Virág.